

VÁRI FÁBIÁN LÁSZLÓ

VÁSÁRTÉR

(RÉSZLET)

A Vásártér három kacsaúsztatója közül a Petrus Péter szőlőskertje alatti legnagyobb, s legmélyebb is. Az ősszel ebben gyűlt össze a legtöbb víz, s amióta tartósan beállt a fagy, ennek jegén csúszkálunk, többnyire nekifutásból, vagy csak óvatosan ide-oda, szinte egész nap. Bár bevallom, nekifutásból én még sosem próbálkoztam. Aki erre vállalkozik, annak a felgyorsult mozgásban is meg kell tudni tartani az egyensúlyát, s nem szabad elesnie akkor sem, ha a fényesre csiszolt pálya szélére sodródva a durva, havas jégen hirtelen kell megállnia. Van, aki guggolva teszi meg a néhány méteres távot, s legfeljebb csak a végén bukik fel. Nekem ehhez sincs bátorságom, én inkább csak nézem, hogy a többiek hogyan csinálják. Azt azonban hamar felismerem, hogy azoknak megy a legjobban, akik bőrtalpú lábbelit viselnek, mert az, ha jó keményre dermed a hidegben, szinte repíti gazdáját a jégen. Csak vasspicc ne legyen se orrán, se sarkán a lábbelinek, mert arra a többiek rászólnak: csúszkáljon másfelé, ne karcolja össze a szorgalommal tükörfényesre csiszolt síkanyót. A nagyobb suhancok is közénk jönnek szórakozni, de ők maguk faragta korcsolyával adják meg a módját.

A kezdők kétélű fakorcsolyáját kipróbálom én is, s amikor meggyőződésem róla, hogy ez nekem is menne, rohanok haza nagyapához. Az öreg meghallgatja kívánságomat, aztán kiballag a fásszénbe. A fűrésztelepről hozott hulladék-anyagot vizsgálgatja, s amikor megtalálja a megfelelő darabot, a kézi fűrészt indúl. A nyomában vagyok mindenütt, el nem szakadnék tőle percre sem, s hogy hasznára is legyek valamiben, rátenyerelek a favágótőkére fektetett lécre, hogy vágás közben kevésbé mozogjon. A cipőm talpához méretezett két fadarab egyik végét hajóorrúra faragja, hogy csúszás közben majd ne túrja maga előtt a jégre fagyott vékony hóréteget. Aztán vastag drótot keres, a tőkébe vágott fejsze fokán nagyjából egyenesre kalapálja és rögzíti az elkészített korcsolyatalpra, mégpedig úgy, hogy a drót két végét

felfelé hajlítva szorosan ráveri a fára. Ez tehát a fakorcsolya egyik éle, de hogy biztosabban álljon rajta a gyerek, az elsővel párhuzamosan felkerül rá egy másik is. Ha ez a művelet jól sikerült, ha a két szál drót szorosan, szinte beletapadva illeszkedik a talphoz, már nem lehet elrontani a korcsolyát. Már csak két szélesebb bőrszalagot kell valami elhasználdott cipőből kivágni s a lábbeli orrához méretezni, majd félkör alakban rászögelni, hogy használni is lehessen. Csakhogy ezzel a kis eszközzel nem lehet úgy lépegetni és futni, mint a cipőtápra kulcsolt valódi korcsolyával, mert az első lépéseknél leesne. Ezt csak a jégre lépés előtt tanácsos felhúzni, s ahhoz, hogy haladni is képes legyen, egy jó kis szöges bot is kell, amelyet két marokra fog az ember, maga előtt bevágja a jégbe, s amennyire képes rá, előrelendül.

Így telnek ilyenkor a napok, s ha ráununk a jégre, ott vannak a kisebb-nagyobb, gyerekektől népes domboldalak, ahol a házilag készített szánkók kelhetnek versenyre egymással. A frissen esett hó azonban alkalmatlan a csúszkálásra. Megvárjuk, amíg megállapodik, megülepszik kissé, csak aztán érdemes nekifordítani a szánkót. Félnapos használat után a domboldal is jegessé válik, s a nagyobb fiúk itt is szabályos síkanyóvá változtatnak egy-egy sávot. Kisebb gondot az okoz ilyenkor, hogy a sűrű használattól a jégréteg alól itt-ott előbukkanhat a föld feketéje, s nem jó, ha a sár szétkenődik a jégen. No de sürvedéskor, amikor elnéptelenedik a helyszín, valaki néhány vödör vizet végigönt a domboldalon, s reggelre ismét tökéletes minden.

Nekem nincs szánkóm, még olyan házilag eszkábált sem, de nem is igen vágyok rá. Valahogy túl gyors és a sok ütközés, borulás miatt veszélyes is nekem ez a játék. Akivel felborul a szánkó, az még csúszhat négy-öt métert, s ilyenkor egy másik szánkó könnyen oldalba kaphatja. Ezért inkább csak báméskodok, de ha összeáll egy négy-öttagú csoport, hogy összekapaszkodva, guggolva lecsússzanak, beállok én is a vonat végére, mert szinte biztos, hogy így nem fogok nagyot huppanni a jeges domboldalon.

De múltak a napok, telnek a hetek, s elérkezik világunkba az a valaki is, akit a felnőttek Jégtörőnek mondanak. Egyre gyakrabban süt ki a nap, s már hiába locsoljuk esténként a domboldalt, reggelre csak még nagyobb lesz a sár. Visszatérünk ekkor a tóra, de a széleken már minden egyes lépésnél hajlik, hullámszik alattunk a jég. Ideig-óráig ez is érdekes, mert Béluka azt mondja rá, hogy gumijég. Persze, hogy gumijég, hisz alig van alatta víz, csak az iszap tartja még valameddig, de másnapra már víz mossa körbe a partot, és darabokra szakad középtűt a vastagabb jégtakaró is. Béluka kinéz magának egy nagyobb, két vagy három négyzetméteres táblát, rááll

és egy rúddal tolvá, irányítva tutajozik egyik parttól a másikig. De ha öt elbírja, mi is kipróbálhatjuk. Fel is szállunk rá még ketten, amikor mellettünk partot ér. Az egyensúlyra azonban vigyázni kell, mert ha egyik széle megsüllyedne, bizony, lecsúsznánk róla, ezért aztán a jégtábla közepén biztosan álló Béluka ruhájába kapaszkodunk. S milyen jó, hogy itt van nekünk ez a Béluka! Ha ő nem létezne, vajon ki tudta volna ezt így kitalálni? Mert, ugye, ehhez kell az ész, utána megtenni már gyerekjáték az egész.

Ezt már én gondolom néhány nappal később, amikor egy unalmas dél-előttön kiballagok a tóhoz. De hiába tekergetem a nyakamat, rajtam kívül egy lélek sincs a közelben. Ha nincs, hát nincs. De ki mondta, hogy én egyedül ne tudnék felszállni egy jégtáblára? Van is egy a part közelében, mintha csak nekem készítette volna ide valaki. Alig kell nyújtózkodnom, a korcsolyához használt szeges bottal el is érem, s mozgatni is tudom, mert csak lebeg a vízen. Rálépek óvatosan, előbb csak a szélére, majd a botra támaszkodva eljutok a tó közepéig. Terpeszállásba helyezkedem, ahogyan Bélukától láttam, s a bottal megtolom magam. Pont úgy történik minden, ahogy lennie kell. A jégtábla úszik, és én rajta utazom. Ha lassulna, vagy meg akarna állni, a botot csak a fenék iszapjába nyomom, vagy akár egy szomszédos jégtábla szélébe döföm, s ebben az esetben irányt is tudok változtatni. Nahát, ez csodálatos! Annyira örülök, hogy megfordulok magam körül: látja-e valaki? De senki olyan nem jár a közelben, akivel megoszthatnám ezt a nagyszerű élményt, ezért elhatározom, hogy kivezetem tutajomat a partra, és a frissen szerzett örömhöz keresek valami alkalmas társat. Csakhogy most nagyobb lendülettel igyekszem a part felé, s nem veszem észre, hogy járművem egy vízből kiálló bádogvödör roncsának ütközik. A hirtelen jött megállás megingat, de talpon maradok, ellenben az ütődés helyétől elindul, s végigszalad jégtáblámon egy repedés, amitől az szépen kettéválik. Egyik lábam egyik felén, másik a másikon, de testem deréktól fölfelé már nem osztható, ezért választanom kell. Ösztönösen a part felé esőre lépek, ám súlyom alatt a jég imbolyogni kezd, s én máris a vízben találok magamat. Nem merülök el teljesen, nagyjából mellkasomig ér a víz, s megpróbálok a part felé menekülni, de egyik csizmám beleragad az iszapba, és sehogyan sem tudom kihúzni. A lábam ugyan szabadulna, de csizmám nélkül? Arról szó sem lehet, az apám által összekalapált drága kis lábbelim nem veszhet oda. Toporgok hát egy darabig, míg jobb lábammal egy felszín alatti szilárdabb felületet találok, súlyomat arra helyezem, s egy cuppanással megszabadulok az iszap fogságából. Ráhasalok az előttem álló

jégre, hogy azon kúszva próbálkozzam, de letörök alattam, s már újból a jeges vízben vagyok. Szívem nagy iramban kalapál, már minden tagom remeg, lábam szárában a hidegtől erős fájdalmat érzek. Felegyenesedek, a botomat elszántan magam elé szúrom és elkeseredett mozdulattal nézek körbe. S akkor látom, hogy nem kell már itt kihúlnóm, mert sietős léptekkel tart felém Guliver, aki nem is utcabeli, de ismerős nagyfiú, aki szokott jární errefelé. – Lacika! – kiáltja – Lacika! Nyújtsd ide a botot! Én boldogan engedelmeskedem, s ő, hogy elérhesse, nagy, gumicsizmás lábával bejön a fél lábszárig érő vízbe, aztán megragadja a végét. – Szorítsd erősen, és gyere kifelé! – hallom az újabb utasítást. Úgy teszek, ahogy mondja, lépek néhányat, s már kint vagyok a parton. Guliver látja, hogy ezzel még nem ért véget a mentésem, még tennie kell értem valamit, ezért elkapja a karom, s rohan velem a házunk felé. Odaérve csak betolja az ajtót, átsegít a küszöbön, s megy máris a dolgára.

Látásom nem rendítette meg különösebben Nagymamát. Rájött azonnal, hogy mi történhetett velem, de azért a két kezét szokása szerint összecsapta. – Ejnye, te fíjú, hát te sose csinálsz jót? Na, gyere, hadd szedjem le rullad a vizes culát. Közben Nagyapa is bejött a házba, de tájékozódni sem érkezett a történekről, kapta a parancsot máris: – Öregem, éleszd fel a tüzet, hadd legyen jó meleg, és készítsd elő a lavort, ezt meg is kell fürösztteni. Ehin van ni, a két lába csupa pocsolya. Még szerencse, hogy van meleg víz a spóron.

S amikor túl voltam a fürösztésen is, szárazat adott rám, lefektetett a Nagyapa helyére, s jól betakargatott. Hangom sem volt szinte, úgy feküdtem ott összegömbölyödve, de Nagymama hamarosan észrevette, hogy fogaim erősen vacognak. – Nehogy lázas legyél itt nekem, te! – szólt parancsolólag, mégis szeretettel, s kezét homlokomra téve a heverő szélére ült. Gyanús lehettem neki, mert fekhelyemtől a tűzhelyhez lépett és vizet tett fel forni. Amikor a víz zubogni kezdett, szárított hársfavirágot keresett elő a kredencből, s beledobta. Az elkészült teát, hogy mielőbb ihassam, egyik bögréből a másikba töltögetve hűtötte, fújta, s mikor már inni tudtam, inkább csak magát nyugtatva mormolta: – Hazajön nemsokára az anyja, oszt megméri a lázát, nehogy még valami baja tanáljon lenni.

A varrógép, mert a munkával folytonos lemaradásban volt, hamarosan újból zörögni kezdett, s meg-megszakadó monoton hangja egykettőre elalattatott. Nem tudom, mennyit alhattam, ellenben arra ébredtem, hogy csurom víz a tarkóm és homlokom, két lábam szára meg erősen hasogat. Hallgattam róla, gondoltam, elmúlik, de nem szűnt akkor sem, amikor anyu-

kám, akit már útközben elkaphatott kudarcos tutajozásom híre, nagy rémülten hazajött, s fejét fogva egyenest felém tartott. – Istenem, hát így legyen az ember nyugodtan? – tette panaszba síró hangon, és szidás helyett, ami ellen egyébként egy szavam sem lehetett volna, lehajolt hozzám és megcsókolta a homlokom. – Mellette vót a drága jó Atyánk, az vezette haza – vigasztalta volna Nagymama a menyét, de ő, mintha meg sem hallotta volna, csak velem törődött. – Nem fáj semmid? – kérdezte egészen közel hajolva, s én azonnal panaszba tettem, hogy a lábam fáj nagyon, s előhúztam a takaró alól, hogy megmutassam neki a láthatatlan fájdalmat. – Csak nem rehomás lettél tán? – szólalt meg Nagyapa a spór előtti sámedlin. – Az még korai lenne. De Nagymama is odafordul erre, ő nem hitetlenkedik egy percig se. Azt javasolja, hogy meg kell csak melegíteni, akkor elmúlik. S már megy is a tűzhely sütője felé, kiszedi onnan a száradni berakott fadarabokat, aztán előbb egy hokedlit, majd szorosán mögé egy háttámlás széket helyez el, azokon készít nekem helyet, s lábaimat rongyokba bugyolálva a blóderbe terelgeti. – E’ nem butaság – helyesli Nagyapa. – Amikor ’47-be’ – rendes hideg ősz vót már – egy szekerderék csöves máléval jöttem hazafele Bökénybül, a Tisza már rendesen megnőtt, de a komp azér’ még járt. Oszt’ a szekerral ráhajtottam, mer’ ugyi, csak haza kellett jönni valahogy. De a közepe felé már olyan erős vót az ár, hogy a komp kötelét elszakította, a szeker meg lovastul be a vízbe. De akkor már én is nyakig vótam, oszt’ ha nem akasztom le a hámfáru az istrángot, a két lú is megyen a szeker után. Így oszt’ a lovak kiúsztak a partra, meg én is szerencsésen beléjük kapaszkodva. De azt hittem akkor, belepusztulok, mire hazaérek, úgy reszkettem. Na, hát éngem is pont így kúrált akkor anyátok, az én lábomat is a blóder hozta rendbe.

Amikor az áldott meleg átjárta testem és az én két pipaszár lábam kezdte magát jobban érezni a sütőben, mintha elvágták volna, úgy múlt el a hívatlan fájdalom. Eszembe jutott, hogy talán valóban hálálkodnom kellene a drága jó Atyánknak, aki Nagymama szerint hazavezérelt. Tudok én már imádkozni rendesen, de valahogy bizonytalan vagyok, mert sem a Miatyánk, sem pedig az Én Istenem, jó Istenem nem pászol az én esetemhez. Úgy meg azért mégsem kezdek, hogy „Én Guliverem, jó Guliverem.” Pedig... talán így kellett volna, mert annak az árva fiúnak későbbi életében nagyon szerencsétlen sors jutott.

A jó a tavaszi szél nemcsak vizet tud árasztani, de szemlátomást szárítja a sarat is. Egyelőre még lágy a kevésbé járt földutak felszíne, a lépés még nyomot hagy a fekete földdel keveredő agyagban, de nem kívánt nehezek már alig tapad a lábbelihez. Ezt már a mezítlábas gyerekek is élvezik, mert jó a szikkadó, egyre melegebb nyomdékban lépegetni, jó szórakozás gyúrni a nyers agyagot. A fiúk kisebb kupacokban guggolva markolásszák és formálják homorú lapótyává az agyaggombócokat, aztán beleköpnek, és „Hű-bele-Balázs!” kiáltással földhöz csapják. Az alászorult levegő tompa pukkanással szakítja át az agyaglepényt, s ez akkora öröm, hogy az unalomig ismételni kell. Mások jókora mogyoróvesszőt vágna, a végére tyúktojásnyi agyagdarabot gyúrnak, magasra emelve meglóbálják, majd jót suhantanak vele a levegőbe. A botvégről lerepülő agyagtojás bűgő hanggal száll oly gyorsan és oly messze, hogy odáig közel sem lehet elhajítani. Ha házfalat, sürgönyfát vagy deszkakerítést talál, szétlapulva ott marad a becsapódás helyén.

Az asszonyok előszedik a meszesvödröt és a meszelőt, fehérre varázsolják a füsttől szürke konyhát, felfrissítik a ház elejét, aztán agyagot áztatnak, lóganét szedegetnek, ahol szükséges, megtapasztják a konyha földjét, majd miután megszikkadt, hígra áztatott lóganés agyaggal simára mázolja az egészet. Ha megszárad rendesen, olyan lesz az, mint a zománc. Az illet élvezet söpörni. Igaz, a lógané émelyítő szaga legalább egy hétig terjeng még a házban, de aztán kiszárad és lassan el is felejtjük. A mi házunkban nem volt szokásban a meszelés. Nálunk, ha már egyszer tanult festő volt a családban, Pista bátyám végezte el a két lakóhelyiség festését, ha eljött az ideje. A hengert, mielőtt a falra vitte volna, mindig megjáratta a középre húzott kredenc hátlapján, hogy Nagymama jóváhagyhassa. A házföld tapasztása és mázolása viszont, mert Nagymamának már nehezére esett a négykézláb végzett munka, az anyukám dolga volt, ennél fogva a friss lótrágya begyűjtése az én feladatom lett. Eleinte még óvakodva, fejemet is elfordítva nyújtottam kezem a melegen elpotyogtatott lócitromok felé, de épp eleget hallottam a ló tisztaságáról ahhoz, hogy könnyen legyűrjem azt a kis velem született undort. De hát mi ez Jézus szenvedéséhez képest, akinek fájdalmaira a harangok is elnémultak?

Híre kel hamarosan, hogy Jakabék kis kecskét vágna az ünnepre. Megtöltik, ahogy dukál, majd kemencében sütik ki, mert ők így szeretik, így szokták. Előbb azonban Rozmán Palit, a csordapásztort kell megfogadni,

aki egy kis kecsketejért, szalonnáért gondolkodás nélkül elvállalja a hóhémunkát. Véletlenül ismét ott kíváncsiskodom a Jankóék háza előtt, amikor Pali két csizmás lába közé szorítja a szegény kis állatot. Száját erős kezével összefogja, hogy ne hallja keserves sírását, fejét felhúzza a térde fölé, hogy a nyak jó feszes legyen, aztán a csizmaszárból előkapott kést, mintha csak hegedűvonó lenne, járítani kezdi. Az életlen szerszám nehezen vágja át a finom szőrrel borított nyakbőrt, de az acél kitarító, az ember kegyetlen, s végül úgyis kibuggyan, majd sugárban spriccel szét a vér. Mire észbe kapnék, hogy elforduljak, már késő. Szemem elsötétül, lábaimból az erő elinal, összecsuclok. Hogy hazavittek, vagy értem jött valaki, nem tudom, de ismét a Nagyapa sezlonján ébredek.

Nálunk csak töltött tyúk készül húsvétra, nekünk az is elegendő, de férfiségítés nélkül ez sem megy. Miután nagyanyám behozta a megkopasztott, kíméletesen kibelezett tyúkot, nagyapám szólítja: – Na, öregem, jöhetsz azzal a szerszámmal. Jön is az engedelmesen, pipájából kiszedi a szárat, egyszer-kétszer átfújja, s átadja nagyanyámnak, aki egyik végét a nyakbőr alá helyezi, majd cérnával körbetekeri, hogy megszoruljon rajta. Most Nagyapa következik, hisz az ő szerszáma, neki illik a szájába venni. Fújja is az, amennyire teheti, nem erőlteti meg túlzottan öreg tüdejét, Nagymama meg tartja a tyúkot és igazgatja a bőrt felszaggató levegő útját. Fel is válik az szépen, a mellrészen és a szárnyak tövénél, ameddig csak lehet, de van a tyúknak egy másik vége is, úgyhogy most ott is munkába állhat a pipaszár. A töltelék anyám készíti hozzá, a többi már az ő dolga, Nagymama pedig egy közepes dagasztóteknőbe a kalácsnak szitálja a lisztet. De ebben a pillanatban nyílik az ajtó. – Aggyon Isten! – hallom Boriska néni ismerős hangját. Nagyapám helytel kinnálná sógorasszonyát, de minden szék el van foglalva valamivel, így a félig vetett ágy szélére ülteti.

– Na, hallották, mi történt? – tér mindjárt a tárgyra a szomszédasszony.

– Ugyan, mi? – veti fel a fejét Nagymama.

– Hát, asszonyák, a hídnál leszakadt valami nagy vas, oszt’ az Endre sógorára, Pósára ráesett, oszt’ összetörte a két lábát, meg a csipejít. Mán el is vitték, de nem Szőlősrre, hanem Beregszászba, úgy mondták, Linner doktorhoz, mer’ annak, asszonyák, senki sincs elibe.

– Jaj, Istenem, Istenem, hát sose hallani jót – fogadja sajnálkozva a rossz hírt Nagymama. – Hogy örültek, amikor felvették a hídépítéshez, oszt’ ehin van ni. Várhatják most már, míg rendbe jönnek a csontjai, ugyi, ú se fiatal már. Osztán meg ott van családja is, azokkal mi lesz?

– Ott az unokaöcsém, Endre. – szólal meg Nagyapa – Egy házba laknak, vagy nem? Az majd gondoskodik felőlük.

Ezzel csend lett, de ki ne tudná, hogy Boriska néni úgysem bírja sokáig szó nélkül? Fél szemem azért rajta tartom, s ha szükséges, akkor kitalálok valamit. Most éppen, magam elé bámulva fütyörészni kezdtem. Na, ha eddig azon gondolkozott, hogy mivel köthetne belém, most magamtól adtam neki ötletet, s ha már így esett, rám szólt:

– Hagy abba azonnal a fütyölést, hát nem látod, hogy a kotló az asztal alatt ül? Hát azt akarod, hogy a kiscsirke belefúljon a tojásba? Hanem itt van mingyár’ a húsvét, inkább azt mondd meg, hogy tanultál már valami szép verset?

Azt tudom, hogy a húsvét és a vers együtt járnak, mondtam én már tavaly is verset, ezért aztán bölintok a fejemmel, és utána mindjárt elfordulok, nehogy eszébe jusson elmondani velem. Meg aztán... Mit jelent az, hogy „Én kis múzsa, gyenge rózsa.” Ennek sehoggy sem tudok értelmet adni, de hát mit csináljak, ha egyszer anyu sem magyarázta el, amikor tanította velem? De szerencsére most megszólal helyettem Nagyapa.

– Régebben a nagyobb legények, mikor már megittak egy kis bort, előszedtek valami csúnya verset, oszt’ azzal locsolkodtak. „Rövid a gubám, fázik a pucám, adjatok hímet, hadd menjek tovább.” Mer, ugyi, siettek, minden jányos házba el akartak érni. Mára már nem sietnek. Amék meg már udvarol is, marad még jó ideig, ha a jány is úgy akarja. Mára már így megyen – zárta le röviden a témát Nagyapa, s felállt a kisszékről, indult az istálló felé. Felpattantam erre én is, hogy mellette legyenek inkább, mint a házban, ahol úgysem történik semmi érdekes.

Az istállóajtó ilyenkor már nyitva áll. Meleg is van, meg aztán hadd járjanak a fecskék kedvükre, ha már egyszer rendbe hozták a régi fészket. Nagyapa a tehén körül foglalja el magát, én meg más elfoglaltság híján a diófán ülő vadgalambot hallgatom. „Cu-kurr-tu, cu-kurr-tu” – próbálgatom magam is a gerlehangot, amikor Nagyapa fejemre teszi kezét, s hozám hajolva halkán megszólal:

– Lehet, fiam, hogy neked azt fújja, mer tán most is a cukorkán jár az eszed, de megmondjam, hogy mit mond igazából? Azt, panaszolja, hogy „Meg-öl-ték, meg-öl-ték.”

– Kit ölte meg? – kérdem riadt tekintettel, mert én a felnőtteknek szinte minden szavát komolyan veszem.

– Hát te nem tudod? Krisztus urunkat ölték meg nagypénteken. Ma pont nagypéntek van, azért kiabál a gerlice.

Kissé elgondolkodom, vagyis azon igyekszem inkább, hogy a frissen tanult madárbeszédet a gerlice szájába adjam, az ő hangjával egyeztessenem. „Cu-kurr-tu, meg-öl-ték, cu-kurr-tu, meg-öl-ték!” Nagyapa bólogat, majd azt kérdezi:

– A kisbornyúra nem is vagy kíváncsi? Már elmúlt két hetes.

Hát persze, a kisborjú. Már hogyan nézném meg? Csak az nem tetszik nekem az egészben, hogy amikor még csak vártuk, a születéséről Nagyapa össze-vissza beszélt. Előbb azt mondta, hogy a tehén köhögni kezd, és akkor kijön a száján. Láthatta rajtam, hogy ezt képtelenségnek tartom, ezért módosított a történeten, de az meg végképp elképzelhetetlen, hogy a tehén csak úgy kikakálja az utódját. De lehet, hogy ebben mégis van valami? Aztán úgy alakult, hogy végignézhettem az ellést az elejétől a végéig, és senki sem mondta, hogy ne látatlankodjak ott. Nagyokat nyögött, erőlködött a Mancsi, Nagyapa meg, mintha el akarnák vinni tőle, húzta belőle két kézzel a borjút. Nem is tudom, hogy tudta megfogni, mikor csupa nyálka volt és vér. Nem erre számítottam, s hogy élvezetet nem találtam benne, az semmi ahhoz képest, amennyire környékezett a hányás. De az anyja nem undorodott, hanem tisztára nyalta kis borzderes üszőborját. Ettől kezdve már az én szememben is szép lett, mindjárt talpra állt, és nekem kedvem támadt megsimogatni. Megsimogatom most is, Nagyapa azt mondja, Tündér lesz a neve, de hát ez egy olyan életrevaló kis tündér, hogy mindjárt bekapja a kezemet.

No, ha egyszer olyan életrevaló, hadd érezze meg egy kicsit a szabadságot, hadd ismerkedjen a világgal, hadd járjon egyet ebben a szép időben az udvaron. Ezt gondolhatta Nagyapa, amikor eloldotta a kisborjú kötelét. Az a kis buta nem szívesen mozdult az anyja mellől, finoman a fenekére kellett paskolni, hogy méltóztassék kitenni lábait az ólból. De talán neki van igaza, hadd mozogjon egyet a Mancsi is. Ő aztán egy csöppet sem kérte magát. Amint lekerült nyakáról a lánc, máris fordult magától, s egy rövid, köszönetfélét bődülve ballagott borja után. A kis Tündér épp a tyúkok között híreskedett, amikor anyja átlépte az istálló küszöbét, s látására vidám táncba kezdett. Térdeit megroggyantotta, hátsóját felemelte, pattogott jobbra is, balra is, aztán csak előre a lépcső előtt heverésző Princ kutya felé. Odaérve megállt előtte, majd fejét leszegezve döfködte előtte a levegőt, talán ezzel jelezve, hogy vele szemben mindenképpen jogot tart az elsőbbségre.

Borja jókedvét látva a tehén is gondolhatott egy bolondosat, mert egyszer-kétszer körbekocogta az udvart, majd cikázott egyet, aztán csak felhányta a farát és olyan táncba kezdett, hogy a tyúkok ész nélkül menekültek előle. Nagyapa már engem féltett, ezért betolt a fás szénbe, hogy bajom ne

essék, de arra talán nem gondolt, hogy féktelen kedvű tehénnel is történhet valami. És tessék! Rádobbantott az eperfa alatti meszesgödör ócska deszka-fedelére, az meg nagy recsegéssel beszakadt alatta, s a szegény Mancinak már csak a feje látszott ki a gödörből. Két lábra állt azonnal a szerencsétlen, s míg mellső lábaival a gödör peremét fogta, a hátsókkal rugaszkodni próbált, de hiába, mert minduntalan visszaesett. A nagy zajra kiszaladtak az asszonyok, Nagymama a fejét fogta, Nagyapa meg... Hiába próbált segítségére lenni a vézna kis öreg, kedves jószága egyre erőtlenebbül kapálta a gödör peremét, végül teljesen belerogyott, és csak a hab jött a száján. Átsietett a hírre Balla Zsiga és Fábián Endre is, de talpra állítani már nem tudták. Nézték egy darabig, hogy mit tehetnének, majd Endre megszólalt, de inkább némult volna meg abban a percben, mert ami kijött a száján, az egy hatalmas kés volt a nagyapám mellébe. – Én azt mondom magának, tata, hogy ez a tehen megszakadt, ezt már vihetik a vágóhídra. Nagyapa felnyögött, eltámolygott a szemben álló kerítéságasig, ráborult, mintha csak az anyja vállára, és egész testében rázkódni kezdett. Sírimi nem hallottam, mert szinte ezzel egy időben megszólalt a suszteráj munka végét jelző kürtje.

Befutott hát nemsokára apám, aztán úgy szürkület tájt a nagy stráfszerkér is két idegennel. Azt még jól hallottam, hogy élve nem tudnák se feltenni, se szállítani, ezért helyben kell végezni vele, de ezt már nem kellett végignéznem. A leszálló sötét ellen villanyt kapcsoltunk, de a konyha elcsendesedett, s a korábbi meghitt hangulatot már a vágódeszkán illatozó kalács sem tudta visszahozni.

Az este korán ágyba kerültem, de az álomnak az én ügyemnél sokkalta sürgősebb dolga akadhatott. Képzleghettem kedvemre, és felidézhettem újra a napi eseményeket, ott kavargott körülöttem az egész világ. Mindebből, azt hiszem mégis, a vadgalamb nagypénteki szava volt az, amely meghatározta az egész napot, és addig búgott a fülemben, míg végül jótékony álomba zsongatott.